

Forfatter: Hauch, Carsten

Titel: En polsk Familie: 1-2. - 1926

Citation: Hauch, Carsten: "En polsk Familie: 1-2. - 1926", i Hauch, Carsten: *En polsk Familie: 1-2. - 1926*, udg. af POUL SCHJÆRFF, 1926-29, s. IX. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hauch01val-shoot-idm140529614559040/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: En polsk Familie: 1-2. - 1926

INDLEDNING

I.

Den Kamp mellem Naturvidenskaben og Digterkaldet, der i Forbindelse med legemlig Sygdom havde opfyldt Hauchs Ungdom og første Manddom med tragiske Brydninger, endte i 1827 efter Hjemkomsten fra den store Udenlandsrejse med et Slags Kompromis: Digteren blev Lektor i Naturvidenskabene ved Sorø Akademi. Hauch fik her en Stilling, hvor han kunde forene begge Interesser og i Samvirken med en Række betydelige Mænd faa Impulser, baade i videnskabelig og digterisk Retning. Det klosterstille Sorø var dengang, i Tiden mellem 1825 og 1850, ved Siden af København et af Centrerne for dansk Aandsliv. Hauch traf her blandt andre Ingemann, paa det Tidspunkt ved sine Romaner Danmarks mest yndede Digter, og knyttedes nær til ham i Venskab. Blandt de andre Lærere kom Hauch særlig i Forbindelse med den filosofiske Lektor, Chr. Lütken, som han i høj Grad beundrede, og hvis Billede han har tegnet som Freisleben i »Guldmyseren«, og med Peder Hjort, Lektor i Tysk, den evige Polemiker, der boltrede sig i litterære Stridigheder som en Fisk i Vandet, mens han stod noget fjærnere fra Lektoren i Græsk, Chr. Wilster, paa én Gang

IX

en grundig Filolog og en vittig og skarp Debatter, der baade oversatte Homer og deltog i Versekampene mod Heiberg. Og ovre paa den anden Side af Søen, »i Bondegaarden med den sprukne Væg«, trældede Chr. Bredahl for det daglige Brod, medens han i sine storladne »Dramatiske Scener« tugtede den hellige Alliances Tid. Det var derfor med Rette, at en Høj i Nærheden af Bredahls Gaard (bar og endnu bærer) Navnet »Parnas«, og Hauch var ikke det ringeste Medlem af dette soranske Parnas.

Fra det gamle, nu desværre nedbrudte Hus paa Storgaden udsendte Hauch i sin Sorøtid en Række Værker. Først udgaves i »*Dramatiske Værker I—III*« de paa Udenlandsrejsen forfattede tragiske Skuespil. De fik ingen blid Modtagelse. Det var den heibergske Skoles Glansperiode: Vaudevilleerne med den lette, fikke Form, der (ofte svarende dertil) dækkede over et temmelig tyndt Indhold, blev foretrukket fremfor Hauchs tunge, af personlig Kamp mellem Form og Stof opstaaede Tragedier, og Kritikerne styrtede sig over ham, deriblandt naturligvis ogsaa den mavesure Stilretter Chr. Mølbach. At Hauchs Dramaer ikke er Mesterværker uden Plet og Lyde, er let at se, og Hauch har da ogsaa i sine senere dramatiske Værker taget Hensyn til Kritikken og lært af den, men opmuntrende for hans digteriske Fremtid var det ikke. Hertil kom, at Hauch som Oehlenschläger-Ildtilbeder selv kom ind i en litterær Strid, dengang Heiberg begyndte sin kritiske Gennemgang af Oehlenschlägers Digtning og Personlighed. Hauch, der allerede som ung Student havde brudt en Lansé for Oehlenschläger som Medlem af »Tyløsten«, traadte frem paa ny i Aaret 1830 og kom i sin satiriske Komedie »*Den babyloniske Taarnbygning i Mignature*« (Retskrivningen var ikke altid Hauchs stærke Side) til det Re-

X

sultat, at »Vaudevillmesteren« (Heiberg) nærmest var »en talentfuld Gadedreng«, hvad der affødte en større Polemik med Heiberg; denne blev flankeret af Hertz i »Genganger-Breve«, den fikse, i Baggesens lette Form skrevne Række Rimbreve, hvoraf to er direkte rettede mod Hauch. Han kunde naturligvis ikke i Lethed og Elegance tage det op med sine to Modstandere, men som den kæmpende Natur, han var, opgav han ikke Digtningen, for sit Digterkald troede han paa; han begyndte, efter et Par ringere Dramaer, et Arbejde i en anden Digtart: *Romanen*.

II.

Betegnende for hans Mistro til Kritiken og Publikum udgav Hauch 1834 sin første Roman »*Vilhelm Zabern*« anonymt. Emnet var taget af den danske Historie (Chr. den Andens Tid), og det kunde ved første Øjekast se ud, som om Hauch vilde gaa videre, hvor Ingemann var standset, og muligvis fortsætte hans historiske Romaner. Naturligvis vilde han vel ogsaa søge at overgaa ham og i Stedet for Ingemanns rustningsklirrende Helte skabe psykologisk opfattede Figurer.

Betragter man Romanerne i deres Helhed, er det klart, at de i hvert Fald ikke blev en Fortsættelse af Ingemann. Hauchs Romaner er Udtryk for en ny Kamp i hans litterære Liv, en Kamp med en ny Form: Romanens. I sin første Digterperiode havde han særlig skrevet lyriske Digte, senere søgte han at beherske Dramaet, og nu inddrager han Romanens Form i sin Produktion. Ser man paa Indholdet, viser Romanernes Hovedpersoner sig i mange Tilfælde at være beslægtede med Forfatteren selv, ligesom deres Hovedideer ofte griber dybt ned i hans